

Stichting NIOC en de NIOC kennisbank

Stichting NIOC (www.nioc.nl) stelt zich conform zijn statuten tot doel: het realiseren van congressen over informatica onderwijs en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

De stichting NIOC neemt de archivering van de resultaten van de congressen voor zijn rekening. De website www.nioc.nl ontsluit onder "Eerdere congressen" de gearchiveerde websites van eerdere congressen. De vele afzonderlijke congresbijdragen zijn opgenomen in een kennisbank die via dezelfde website onder "NIOC kennisbank" ontsloten wordt.

Op dit moment bevat de NIOC kennisbank alle bijdragen, incl. die van het laatste congres (NIOC2023, gehouden op donderdag 30 maart 2023 jl. en georganiseerd door NHL Stenden Hogeschool). Bij elkaar bijna 1500 bijdragen!

We roepen je op, na het lezen van het document dat door jou is gedownload, de auteur(s) feedback te geven. Dit kan door je te registreren als gebruiker van de NIOC kennisbank. Na registratie krijg je bericht hoe in te loggen op de NIOC kennisbank.

Het eerstvolgende NIOC vindt plaats op donderdag 27 maart 2025 in Zwolle en wordt dan georganiseerd door Hogeschool Windesheim. Kijk op www.nioc2025.nl voor meer informatie.

Wil je op de hoogte blijven van de ontwikkeling rond Stichting NIOC en de NIOC kennisbank, schrijf je dan in op de nieuwsbrief via

www.nioc.nl/nioc-kennisbank/aanmelden_nieuwsbrief

Reacties over de NIOC kennisbank en de inhoud daarvan kun je richten aan de beheerder:

R. Smedinga kennisbank@nioc.nl.

Vermeld bij reacties jouw naam en telefoonnummer voor nader contact.

Computerjournaal, feiten en verwachtingen

Tineke Zeelenberg-Meuleman

SLO

Postbus 2041

7500 CA Enschede

Samenvatting

Computerjournaal is een multimediaal pakket, bestaande uit maandelijkse schooltelevisieuitzendingen, bijbehorend schriftelijk lesmateriaal en een coursewarepakket.

De globale doelstelling is integratie van informatie-technologie in de vakken van het voortgezet onderwijs eerste fase.

In het artikel wordt uiteengezet aan de hand van de beschrijving van het eerste jaar Computerjournaal, wat de bedoelingen zijn van het pakket, hoe er aan gewerkt is en wat de verdere ontwikkelingen zijn.

1 Inleiding: Wat is Computerjournaal?

Computerjournaal is de naam van een schooltelevisieserie die in oktober 1989 met de eerste aflevering startte. Bij deze serie, in het cursusjaar 1989-90, bestemd voor de lessen Nederlands en/of informatiekunde in de onderbouw van het voortgezet onderwijs is de SLO nauw betrokken.

De acht afleveringen van Computerjournaal geven elke maand actuele informatie over het gebruik van de computer in onze samenleving (over computervirussen bijvoorbeeld) en telkens ook een documentaire over thema's die te maken hebben met "computers en taal", zoals gebruik computers bij de tot standkoming van een krant, vertalen met behulp van computers, de rol van computers bij de vormgeving van teksten, computers in de bibliotheek, telecommunicatie. Het vinden van die onderwerpen kostte niet veel moeite. De relatie tussen taal en computers komt op vaak onverwachte momenten aan de orde in ons dagelijks leven.

Behalve de maandelijkse televisieuitzendingen omvat het totale pakket per uitzending een leerlingenkrant met opdrachten en informatie over het thema van de uitzending en een daarbijbehorende docentenhandleiding plus

het softwarepakket SCOOP, bestaande uit een koffertje met diskette, leerlingen- en docentenmateriaal.

De volgende data geven een indruk van belangrijke gebeurtenissen die te maken hebben met het project Computerjournaal dat onder projectnummer 371 opgenomen is in de SLO planning.

31 mei 1988 Een eerste officiële vergadering waarbij aanwezig zijn: Cees Schippers directeur NOT, Hans Fortuin programmacoördinator NOT, Henk Radstake hoofd avo SLO, Bram van Weering projectleider project informatica SLO, Jan Lepeltak medewerker project informatica SLO (vooral betrokken bij leerplanontwikkeling integratie informatiekunde en Nederlands) en Tineke Zeelenberg medewerker project informatica SLO (betrokken geweest bij de totstandkoming van de serie Informatica die in 1987 en '88 is uitgezonden).

5 en 6 juni 1989

Bezoek aan King's College te Londen om afspraken te maken over het in Nederland kunnen uitbrengen van het softwarepakket SCOOP. Deze adventure sloot inhoudelijk heel goed aan bij de doelstellingen van de serie.

Begin september

Verzending van een aanbiedingsbrief inclusief folder en eerste leerlingenkrant naar alle docenten Nederlands en informatica op huisadres en naar alle scholen voor voortgezet onderwijs.

19 september 1989

Ondertekening van het contract door de betrokken partijen NOT, PTT Telecom die als sponsor van het project optreedt en de SLO.

23 oktober 1989

De eerste aflevering van Computerjournaal wordt uitgezonden.

12 januari 1990

Aanbieding van SCOOP als tot nu toe best verkochte softwarepakket voor het voortgezet onderwijs aan de staatssecretaris Wallage.

In de volgende paragrafen van dit artikel zult u informatie vinden over de uitgangspunten voor de inhoud en vormgeving van deze televisieserie, het waarom van de samenwerking en over de wijze van werken en verdere ontwikkelingen.

2 De voorgeschiedenis

In 1983 werd door het SLOproject "burger"informatica een eerste aanzet tot het nieuwe vakgebied "burgerinformatica" in het voortgezet onderwijs gegeven door middel van de volgende publikatie "Op weg naar burgerinformatica" die door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen naar alle scholen voor voortgezet onderwijs werd gestuurd.

In deze publikatie werd bij het hoofdstuk waarin de inrichting van het computerlokaal ter sprake kwam aangegeven, dat het van belang was daar ook een video-recorder beschikbaar te hebben. De reden was dat werkend met een P2000 of Aster computer leerlingen allerminst een goed beeld kregen van de mogelijkheden van de computer in onze samenleving. Enige notie van de toepassingen van informatietechnologie in onze maatschappij en reflectie daarop wordt als een relevant aspect geformuleerd in het leerplan voor (burger)informatica, later voor de eerste fase van het voortgezet onderwijs informatiekunde geheten. Een mogelijke activiteit is daarvoor buiten de schoolsituatie te treden hetzij door middel van excursies hetzij door middel van audiovisueel materiaal.

Voor het basisonderwijs werd door de NOT samen met de SLO in de persoon van Joost Klep gewerkt aan een serie voor informatica. In het jaar 1986 werd deze gedramatiseerde serie uitgezonden onder de naam Op weg naar informatica.

Als vervolg op deze serie voor het basisonderwijs werd een schooltelevisieserie Informatica voor het voortgezet onderwijs ontwikkeld in samenwerking met ondergetekende, medewerker bij het informaticaproject. Voor deze activiteit werd ik gedurende een jaar op basis van een halve formatieplaats gedetacheerd naar de NOT. Doel van deze serie van zes uitzendingen leerlingen laten zien hoe de computer in de samenleving gebruikt wordt. Als structuur voor deze uitzendingen hebben de volgende categorieën van toepassingen gefungeerd: gegevensbestanden, tekst- en beeldverwerking, administratieve toepassingen, simulaties, robotica en toekomstige toepassingen met aandacht voor telecommunicatie. Als vorm werd gekozen voor een documentaire aanpak.

Het schriftelijk materiaal bij deze serie werd uitgegeven als katern 16 Televisieserie informatica, in de katernenreeks van het project informatica. In dit katern zaten per uitzending werkbladen voor leerlingen en achtergrondinformatie en didaktische aanwijzingen voor de docent.

Uit evaluatiegegevens bleek dat deze serie door meer dan de helft van de scholen voor voortgezet onderwijs

en ook daarbuiten gebruikt wordt. Al snel na de eerste oplage van 2500 exemplaren van katern 16 is er een bijdruk nodig.

De serie is een jaar later herhaald in 1988. Ook nu nog wordt van deze afleveringen gebruik gemaakt op scholen en ook bijvoorbeeld in nascholingscursussen voor docenten.

Na deze serie wordt door de NOT verzocht aan het project informatica na te denken over een vervolg op deze serie.

In deze fase wordt door het project informatica gewerkt aan integratievoorbeelden. Het vakgebied informatiekunde zal voor een groot deel geïntegreerd moeten worden in andere vakken.

De ontwikkelingsgroep informatiekunde heeft in november 1989 een tweede advies eindtermen basisvorming voortgezet onderwijs, informatiekunde opgeleverd.

Twintig uur informatiekunde kan als een apart vak gegeven worden; de rest van informatiekunde zal geïntegreerd moeten worden in andere vakken.

In dit advies wordt daarover het volgende gezegd.

"De ontwikkelingsgroep informatiekunde heeft -conform de suggestie in het wetsvoorstel- de mogelijkheden bezien voor 'opneming van elementen van informatiekunde c.q. informatietechnologie in andere vakken'. Daarbij heeft ze zich niet beperkt tot de in het wetsvoorstel genoemde vakken Nederlands, wiskunde en techniek, omdat ze van mening is dat, bij integratie van aspecten van informatiekunde in andere vakken, in principe alle vakken in aanmerking kunnen komen. In overleg met andere ontwikkelingsgroepen zijn principe afspraken gemaakt over aandacht voor aspecten van informatiekunde c.q. informatietechnologie."

"We kunnen constateren dat vrijwel alle ontwikkelingsgroepen in de eindtermen en/of in de toelichting bij de eindtermen aandacht schenken aan aspecten van informatiekunde c.q. informatietechnologie."

Het duidelijkst valt dit waar te nemen in de eindtermen voor het vak Nederlands. Bij Nederlands is een speciale categorie eindtermen opgenomen- informatievaardigheden- met een drietal eindtermen die van wezenlijk belang zijn voor het kunnen omgaan met informatie en informatietechnologie. Leerlingen leren bij Nederlands gebruik maken van geautomatiseerde gegevenbestanden, ze leren voor het verwerken van informatie zelf een eenvoudig gegevensbestand opzetten en ze leren in alle stadia van het schrijfproces tekstverwerkingsprogrammatuur gebruiken."

Deze beleidskeuzen zullen behalve in eindtermennotities

ook doorwerken in het ontwikkelen van concreet voorbeeldlesmateriaal.

Door het project informatica is al in een vrij vroeg stadium gewerkt aan produkten die vanuit de doelstellingen geformuleerd voor informatica in katern 11 impulsen gaven voor integratie van informatietechnologie in andere vakken.

Achtereenvolgens werden in het project informatica in samenwerking met andere vakprojecten katernen geproduceerd met voorbeelden van integratie van informatiekunde in andere vakken. Deze katernen kregen per vakgebied een andere kleur.

Zo werden drie gele katernen o.a. lesmateriaal bevattend voor de lessen maatschappijleer gepubliceerd; thema's zijn "computers en privacy" en "computers en werk". Voor het vak Nederlands werden twee blauwe katernen gepubliceerd waarvan één met achtergrondinformatie voor de docent en de ander met lesvoorbeelden. Dit laatste katern ging vergezeld met een diskette met bijbehorende software. Deze katernen worden ook gebruikt voor de (na)scholing van docenten Nederlands. Een groen katern voor het vak biologie bevat lesmateriaal plus software met als onderwerp een vijversimulatie. Doel is leerlingen te laten werken met een simulatie die tevens dient om een belangrijk topic aan te bieden binnen het vak biologie nl het simuleren van een biologisch evenwicht met name in een vijver. Het gebruik van deze simulatie en het nadenken over gebruik van simulaties is ook een bijdrage aan informatiekunde-doelen.

Leerlingen denken na over voor- en nadelen van gebruik van simulaties. Ze ervaren dat je niet de gehele werkelijkheid kunt vangen in een model. Elk model is een reductie van de werkelijkheid. Door reflectie op het gebruik van zo'n simulatie wordt gewerkt aan een belangrijk doel voor informatica namelijk dat leerlingen de mogelijkheden en beperkingen van informatietechnologie leren kennen.

In dit beleid gericht op integratie van informatietechnologie in andere vakken past ook de keuze voor een nieuwe schooltelevisieserie die als belangrijkste doelstelling heeft de integratie te bevorderen van informatica binnen andere vakken.

De keuze voor docenten Nederlands als eerste doelgroep werd door verschillende argumenten ingegeven.

Een belangrijk inhoudelijk argument ligt in het feit dat er tussen het vakgebied informatiekunde en het vak Nederlands een groot gemeenschappelijk gebied van doelstellingen valt te traceren.

Een strategisch argument ligt in de constatering dat bij de docenten Nederlands een beweging op gang komt waarin sprake is van een groeiende belangstelling voor

vernieuwing van het vak met name waar het gaat om inpassing van informatietechnologische invloeden. Getuigen daarvan zijn de oprichting van de vereniging IT en Taal met een eigen blad, het organiseren van studiedagen over dit thema, publikaties zoals DCN-cahier "Nederlands en computers" en artikelen in vak-tijdschriften.

Hierbij moeten we wel opmerken dat het gaat om een beperkt aantal voorlopers, de grote groep docenten Nederlands is nog niet zover.

Tot slot is onze keuze voor het vak Nederlands ook gebaseerd op ons uitgangspunt dat sterke aandacht voor de alfa en gamma aspecten van de informatiekunde kan bijdragen aan de demystificatie van dit vaak door "techneuten" beheerste vakgebied. Dit laatste argument is zowel inhoudelijk als strategisch van aard.

3 Waarom samenwerking tussen NOT, SLO en PTT Telecom?

Uit de in de vorige paragraaf geschetste historische ontwikkelingen blijkt dat de samenwerking tussen de SLO en NOT al van een veel eerdere datum is. Ervaringen met betrekking tot het samen ontwikkelen van televisieseries voor het onderwijs zijn er in ruime mate. Een belangrijk argument om op deze wijze leerplanontwikkelingswerk te integreren in schooltelevisieuitzendingen is dat het bereik naar het onderwijs toe in belangrijke mate gestimuleerd wordt door het gebruik van het medium televisie.

Behalve de nog steeds wat magische klank die het woord televisie uitoefent kan het ook een uitstekend medium zijn mits goed toegepast om ideeën op klasniveau te realiseren.

Ervaringen met de vorige televisieserie informatica wijzen in elk geval uit dat dankzij het beschikbare audiovisuele materiaal bij informatiekunde doelstellingen gerealiseerd zijn die anders nauwelijks aan bod kwamen. De meeste informaticadocenten zijn zo gefixeerd op het apparaat computer, dat reflectie op het gebruik van de computer in de samenleving in welke vorm dan ook sporadisch gesignaleerd wordt op een enkele excursie na.

Door het in de klas halen van beelden die illustreren hoe de computer in de samenleving gebruikt wordt, door leerlingen daarover te laten praten en nadenken; wordt een veel ruimere doelstelling gerealiseerd dan het laten maken van eenvoudige basicprogrammaatjes zoals veelal het leerplan informatica traditioneel werd gevuld.

De grote vraag bij het nadenken over de nieuwe serie die later de naam Computerjournaal kreeg was: hoe kunnen we docenten in andere vakken met name de docent

Nederlands bewegen iets van informatietechnologie te integreren in haar of zijn vak?

Kenmerkend voor de doelgroep docenten Nederlands is een grote mate van diversiteit in de invulling van het leerplan in de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Er zijn afhankelijk van de visie van de docent, het schooltype en andere factoren grote accentverschillen te constateren in gehanteerd materiaal en activiteiten.

Eén van de factoren die het welslagen van het project nadelig kunnen beïnvloeden is het minimale gebruik van computers in het onderwijs door de docent Nederlands: ongeveer 7% gebruikt weleens computers bij haar of zijn lessen. De oorzaak hiervoor kan waarschijnlijk gevonden worden in o.a. het feit dat velen die een studie in een alfak hebben gekozen een atehnische en soms wat angstige houding hebben ten opzichte van apparaten. Een extra probleem vormt ook het gegeven dat slechts weinig docenten Nederlands gebruik maken van schooltelevisie. De zaakvakkendocenten zijn veel grotere afnemers van NOTmateriaal.

Deze laatste nadelen zijn tevens extra uitdagingen juist deze doelgroep te willen stimuleren tot gebruik van informatietechnologie bij het onderwijs.

Bij het ontwikkelen van het lesmateriaal bij de uitzendingen is getracht een aantal traditionele onderwerpen te koppelen aan de thema's van de uitzendingen. Het zou een illusie zijn en ook ongewenst het lesmateriaal compleet te vullen met voor de docent nieuwe activiteiten, die dan ingepast moeten worden in het bestaande leerplan.

Bij elke uitzending zit materiaal voor ongeveer vier lessen. Globaal gezien komt dat neer op één lesuur per week, noodzakelijk is dan ook inhoudelijk in bekende onderwerpen en al in het algemeen voor het vak aanvaardde activiteiten voor leerlingen te voorzien.

Gekozen is voor een multimediale aanpak. Naast audiovisueel en schriftelijk lesmateriaal wordt ook een softwarepakket geleverd. Dit pakket bestaat uit een spel of adventure genaamd SCOOP waar een leerling als journalist een primeur (=scoop) te pakken moet zien te krijgen voor de krant. Spelenderwijs maken ze gebruik van allerlei informatiebronnen en communicatiemiddelen teneinde hun doel te bereiken. Nieuwe informatietechnologische middelen zijn in het spel verwerkt zoals databank, faxapparaat, telefoonbeantwoorder, pieper, VIDITEL en telefoonkaart.

SCOOP was een bestaand pakket dat in Engeland is ontwikkeld in opdracht van British Telecom Education Service door het project Computers in the Curriculum van King's College in Londen.

In de loop van een half jaar zijn de rechten voor distributie in Nederland verworven en is het pakket

vertaald en voorzien van een Nederlandstalig leerlingenboek en docentenhandleiding.

Door de sponsoring van PTT Telecom kon het totale pakket Computerjournaal inclusief het softwarepakket SCOOP voor een lage prijs aan de scholen worden aangeboden.

Mede hierdoor is er een voor de betrokkenen verrassende hausse aan bestellingen binnengekomen.

Enige kritische kanttekeningen moeten hierbij worden gemaakt; indien we in de verleiding zouden komen om te denken dat ons doel van integratie van informatietechnologie in het vak Nederlands hiermee bereikt zou zijn.

Zijn de docenten die het totale pakket bestelden ook werkelijk van plan alles te gebruiken in de klas?

Het zijn voor een groot deel toch nog de docenten informatiekunde die het pakket bestelden. Inschatting is dat ze toch vooral geïnteresseerd zijn in het pakket SCOOP.

Uit nader onderzoek zal moeten blijken of deze koppeling ook de bedoelde impact zal hebben.

De keuze voor een magazine-achtig programma met een documentaire kern van ongeveer 15 minuten en daaromheen actualiteiten met betrekking tot de computer is ook een zaak die bij de evaluatie van het project grondig bezien moet worden. Het probleem hierbij is de door ons gekozen dubbele doelgroep (docenten informatiekunde en docenten Nederlands). De docent informatiekunde heeft ten aanzien van de actualiteiten geen moeite met koppeling aan de inhoud van het vakgebied, maar of de docent Nederlands er gelukkig mee is zal nog moeten blijken.

Naast het reguliere evaluatieonderzoek dat bij elk NOTprogramma wordt uitgevoerd wordt het project ook geëvalueerd worden door de Universiteit Twente, vakgroep Instrumentatietechnologie. Daarbij wordt nagaan of de van tevoren geformuleerde doelstellingen bij Computerjournaal ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Uit het onderzoek en de analyses zijn aanbevelingen geformuleerd worden voor een vervolg.

Inmiddels zijn er uit de evaluatie een aantal conclusies gekomen die mede aanleiding gaven tot keuzes bij het vervolg. Vier uitzendingen van de serie "Taal en computers" zijn aangepast opnieuw uitgezonden en voor een nieuwe doelgroep werden vier nieuwe uitzendingen gemaakt en wel voor de docent aardrijkskunde. Het bijbehorend coursewarepakket Telelijn voorziet in een voor leerlingen bestemd communicatiepakket waarmee op afstand een databestand kan worden geraadpleegd zoals Viditel en waarmee ook via een bulletin board systeem kan worden gecommuniceerd.

Voor het jaar 1991-92 wordt gepland een serie voor de informatiekundelessen.

4 Organisatie en werkwijze

Achtereenvolgens vindt u iets over de betrokken medewerkers bij Computerjournaal, iets over de redactievergadering, de werkwijze o.a. in zake de vertaling van SCOOP en de knelpunten die ons bij de ontwikkelingen parten speelden.

Voor het ontwikkelen van het schriftelijk lesmateriaal is Frits van Kouwenhove op basis van taakuren aangehouden voor dit project. Zijn achtergrond is docent Nederlands, informatica en geschiedenis aan de Dr. Maarten Luther Kingmavo te Bellingwolde. Doordat hij al langere tijd meedraait in het project informatica als taakurendocent is hij goed op de hoogte van allerlei ontwikkelingen binnen dit vakgebied. Omdat hij ook docent is kan hij een aantal activiteiten eerst uitproberen in de klas.

Willy Weijdema is op contractbasis ingeschakeld als adviseur. Zij heeft in een eerder stadium meegewerkt aan de tot standkoming van de al genoemde blauwe katernen. Zij is docent informatica en Nederlands aan de Algemene Hogeschool Amsterdam aan de Faculteit voor Onderwijs en Opvoeding.

Het schriftelijk materiaal moet steeds gereed zijn voordat er opnamen gemaakt worden voor de uitzending in verband met de benodigde produktietijd en het op tijd (een week voor de uitzending) versturen van het materiaal naar de abonnees. Dit levert in de zin van een nauwe afstemming tussen de inhoud van de uitzendingen en het lesmateriaal problemen op. De synopsis van het documentaire deel van de uitzendingen dient als basis voor de uitwerking van het schriftelijk lesmateriaal. Over de actualiteiten kan daarin nog niets gezegd worden, die worden op het allerlaatste moment beslist. In de redactievergaderingen die maandelijks plaatsvinden worden o.a. de volgende zaken besproken:

- de opnamen van de nieuwe aflevering;
- de opzet en inhoud van de nieuwe uitzending;
- de keuze van de actualiteiten;
- organisatorische zaken;
- PR activiteiten;
- zaken die te maken hebben met de produktie;
- planning van nieuwe activiteiten;
- financiële zaken.

Aan de vergadering nemen deel de programmacoördinator, regisseur en assistente, presentatrice, indien nodig de voorlichter en iemand van de produktieafdeling, de twee vertegenwoordigers van PTT Telecom en twee medewerkers van de SLO.

Halverwege bleek het nodig te zijn tussentijds meer overleg te plegen over inhoudelijke zaken. Daarvoor is een klein overleg in het leven geroepen waarbij de regisseur, de programmacoördinator en de twee SLOmede-

werkers de vulling van de uitzendingen vooraf gezamenlijk bepreken.

Over de PR activiteiten valt nog het volgende te melden. Gezamenlijk zijn daarvoor plannen gemaakt tussen de NOTvoorlichter en de afdeling voorlichting van de SLO. Er is veel aandacht besteed aan informatieverstrekking vooraf en gedurende dit jaar door o.a. de mailing naar de docenten met brieven en folders, artikelen in kranten en tijdschriften (In COS, de Volkskrant, Pauze, NGLblad, NOTvgidsen, Hobbyscoop e.a.), door middel van persberichten (verzending naar dagbladen voor elke uitzending), een vaste rubriek in VIDITEL bij het loket Wegwijs in het onderwijs (deze informatie wordt structureel verzorgd door het Parlementair Documentatie Centrum). Daarnaast zijn er diverse workshops verzorgd bij de lerarenopleidingen voor docenten die nascholingscursussen geven, bij een studiedag van IT en Taal en ook binnen de SLO. Bovendien is er een paper gepresenteerd samen met Betty Collis die het onderzoek vanuit de UT leidt voor de World Conference on Computers in Education (WCCE) in Australië juli 1990.

De vertaling van het softwarepakket SCOOP heeft ongeveer een half jaar gekost. We hebben daarbij gekozen voor het laten vertalen van de Engelse tekst in het computerprogramma in het Nederlands (idem de teksten van het leerlingenmateriaal en de docentenhandleiding die aangepast is aan de Nederlandse situatie), maar we hebben de Engelse lokatie waar zich het spel afspeelt gehandhaafd. De plaats van handeling vertalen naar een Nederlandse situatie zou betekenen dat het hele programma opnieuw gemaakt zou moeten worden en dat we alleen het idee zouden gebruiken. Dat zou teveel tijd in beslag genomen hebben.

De verwerking van de Nederlandse tekst in het computerprogramma is gedaan door een programmeur van King's College. Enige communicatieproblemen speelden ons daarbij wel parten. De Nederlandse versie van SCOOP is tweemaal getest en daarna weer bijgesteld. Door consequent vasthouden aan de gemaakte tijdplanning is het net gelukt het pakket begin december 1989 uit te brengen.

Dankzij o.a. gebruik te kunnen maken van informatietechnologische middelen als Memocom, ons bulletinboard SLOBOX en het faxapparaat is het tot nu toe nog steeds gelukt de gestelde deadlines te halen. Toch is het wel een knelpunt dat je niet rustig alle ideeën eerst kunt uitproberen in de klas.

Ook levert het ontbreken van een goede taakafbakening soms misplaatste verwachtingen op. Wat is de taak van de regisseur bijvoorbeeld, hoever strekt de verantwoordelijkheid van de SLOmedewerker, wie schrijft bijvoorbeeld de teksten die de presentatrice uitspreekt, wie controleert wie?

Ondanks en misschien wel dankzij al deze spanningen en onzekerheden is dit een boeiend project.

5 Afsluiting

Zoals al gezegd zal in het najaar de serie Computerjournaal van start gaan met een serie van zes afleveringen voor het vak informatiekunde. De formule is iets gewijzigd, het documentaire gedeelte wordt iets uitgebreid en de actualiteit moet passen bij het thema. Speciaal voor Computerjournaal wordt een bulletinboard SLO-lijn in werking gesteld, zodat telematica in elke les aan bod komt.

Ter nadere informatie volgt hier een overdruk van de aankondiging in de schooltv-gids van Computerjournaal.

Computerjournaal

Nu als begincursus Informatiekunde

Het Computerjournaal zal dit cursusjaar over onderwerpen gaan, die direct passen in de lessen informatiekunde. De uitzendingen van ongeveer 25 minuten bestaan uit een uitgebreid documentair deel en aan het eind een actuele reportage passend bij het hoofdonderwerp.

Jaarabonnement op 30 leerlingkranten en een docent-handleiding (6 nummers) f45,00
Softwarepakket Telelijn f 55,00

1. ma. 23 sept.	14.00 u.
vr. 27 sept.	10.30 u.
2. ma. 21 okt.	14.00 u.
vr. 25 okt.	10.30 u.
3. ma. 18 nov.	14.00 u.
vr. 22 nov.	10.30 u.

Elk programma duurt ca. 25 min.
Na de kerstvakantie wordt deze nieuwe serie voortgezet.

Informatiekunde is een nieuw vak dat bij de invoering van de basisvorming officieel op het lesrooster komt. In het cursusjaar 1991-1992 zijn bij het Computerjournaal onderwerpen gekozen, die passen bij de kerndoelen voor het leergebied informatiekunde

in de 1e fase van het voortgezet onderwijs. De kerndoelen voor informatiekunde zijn geordend in een viertal doeleinden:

- A. Gegevens, gegevensverwerking, informatie
- B. Gegevensverwerkende systemen
- C. Toepassingen
- D. Maatschappelijke betekenis.

Het pakket Computerjournaal 1991-1992 bestaat uit zes uitzendingen van elk 25 minuten. Bij elke aflevering hoort een leerlingkrant en een docent-handleiding. De opdrachten zijn zo uitgewerkt dat er elke week gewerkt kan worden in de lessen informatiekunde zowel met als zonder computer. Bij de opdrachten met computer kan worden gewerkt met de toepassingsprogrammatuur die meestal al op de school aanwezig is. De drie thema's voor de uitzendingen in het najaar van 1991 zijn bruikbaar als een begincursus informatiekunde.

De drie uitzendingen in het voorjaar 1992 zullen gewijd zijn aan een aantal toepassingen en een projectmatige invulling van het leergebied informatiekunde. In het daaropvolgende cursusjaar zal de serie aangevuld worden tot een complete methode informatiekunde.

SLOBOX en/of TELEBOX

Via SLOBOX, het bulletinboard-systeem van de SLO, kan aanvullende software verkregen worden. Tevens biedt SLOBOX/TELEBOX de mogelijkheid om extra lesmateriaal te verkrijgen en om wensen kenbaar te maken. Voor leerlingen zullen ook activiteiten met SLOBOX/TELE-

BOX opgenomen worden in het lesmateriaal. Het softwarepakket 'Telelijn' kan daarbij als communicatiepakket fungeren.

Programma 1:

De computer van binnen en van buiten

Bij deze uitzending wordt aandacht besteed aan het apparaat computer, we brengen een bezoek aan computerwinkel/fabrikant, en kijken ook in het binnenste van de computer. Elementaire begrippen worden behandeld. De basiskennis betreffende apparatuur en programmatuur wordt hier gelegd. Tevens wordt aandacht besteed aan de historische ontwikke-

ling van de computer. In het lesmateriaal komt deze basiskennis terug en via SLOBOX/TELEBOX kan een toets verkregen worden, waarin deze kennis getoetst wordt.

Programma 2: Gegevens, informatie en communicatie

Aan de hand van een paar toepassingen van informatietechnologie worden de begrippen behandeld die vooral te maken hebben met: Gegevens, gegevensverwerking, informatie (domein A): Gegevensverwerking speelt een belangrijke rol in elke dagelijkse situatie. In deze uitzending is gekozen als lokatie: een NS-station, om deze begrippen te verduidelijken. Wanneer we aandacht besteden aan geautomatiseerde gegevensbestanden komen de belangrijke begrippen terug.

**Programma 3:
Tekst- en beeldverwerking**
Deze toepassing is voor dagelijks gebruik een van de meest bekende. In de uitzending laten we iets zien van de historische ontwikkeling betreffende het schrijven en we eindigen met een zeer geavanceerde toepassing waarbij met beeldmateriaal gemanipuleerd wordt. De overgang tussen tekst- en beeldverwerking blijkt steeds meer een vloeiende, steeds meer worden tekstverwerkende pakketten uitgerust met allerlei DTP-achtige mogelijkheden.

De uitzendingen voor het voorjaar zullen gewijd worden aan de volgende onderwerpen:

**Programma 4:
Rekenen en simuleren met de computer**

**Programma 5:
Procesbesturing en programmeren**

**Programma 6:
Het reisbureau: een voorbeeld van geïntegreerd gebruik van informatietechnologie.**
Mogelijkwerij zullen de titels en de onderwerpen iets veranderen bij nadere uitvoering. De hoofdgedachte, dat het pakket nauw aansluit bij de kerndoelen informatiekunde, blijft.

Bij elke uitzending zullen we laten

zien hoe de telematica (de integratie van telecommunicatie en computers) een rol speelt. Zo zal er gebruik worden gemaakt van databanken op afstand, zullen er teksten verstuurd worden over grote afstanden. Ook bij de opdrachten voor leerlingen komt de telematica om de hoek kijken. Gebruik makend van het communicatiepakket telelijn kunnen leerlingen gegevens halen uit databanken en kunnen zij bijvoorbeeld met elkaar communiceren via SLOBOX/TELEBOX.

Samenwerking
Al vanaf het begin van Computer-journaal in 1989 is er nauw samenwerkend tussen de drie partners NOT, SLO en PTT Telecom. De laatstgenoemde sponsort het project zodat onder meer het bijbehorend lesmateriaal voor een lage prijs aangeboden kan worden aan het onderwijs.

Klassepakket Bestaande uit:
1. leerlingenkranten (abonnement voor 30 leerlingen). Elke uitzending gaat vergezeld van een leerlingenkrant (8 pagina's) met:
- korte inhoud van de tv-programma's
- achtergrondinformatie
- opdrachten met en zonder computer voor tenminste vier lessen.
Verschijnt 6 keer in het cursusjaar '91-'92.

2. Handleiding (abonnement voor 1 docent).
De handleiding (4 pagina's) voor elke uitzending bevat:
- aanwijzingen voor de vier lessen,
- antwoorden van de opdrachten,
- achtergrondinformatie.
Verschijnt 6 keer in het cursusjaar '91-'92.
Prijs f 45,00
Softwarepakket Telelijn
Vier diskettes, 30 leerlingenboeken en één docenthandleiding in een handige koffer verpakt.
Prijs f 55,00

05-236260

